

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคเอดส์เป็นโรคติดเชื้ออันตรายชนิดใหม่ที่เกิดขึ้นจากเชื้อไวรัสกลุ่ม Retrovirus ทำให้เกิดมีอาการของภาวะภูมิคุ้มกันของร่างกายบกพร่อง หรือลดต่ำลงจนทำให้เกิดโรคต่าง ๆ โคจายกว่าคนปกติ¹ และทำให้ผู้ป่วยถึงแก่ความตายในเวลาต่อมา โดยที่ไม่มีการที่จะรักษาให้หายขาดได้ เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มียาชนิดใดสามารถรักษาโรคเอดส์ได้ นอกจากนี้โรคเอดส์ยังเป็นโรคที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วในกลุ่มคนต่าง ๆ เพราะโรคนี้มีระยะการฟักตัวที่ยาวนานนับสิบปี โดยไม่ก่อให้เกิดอาการใด ๆ เด่นชัดเลย แต่ในระหว่างที่มีการฟักตัวนี้ เชื้อโรคเอดส์สามารถที่จะถ่ายทอดไปยังผู้อื่นได้ทางการรวมเพศ และการรวมเลือดโดยไม่มีผู้ใดทราบเลย ทำให้ปัจจุบันโรคเอดส์กลายเป็นโรคติดเชื้ออันตรายที่กำลังเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญอยู่ในหลายประเทศในขณะนี้ โดยองค์การอนามัยโลกคาดว่าจะมีผู้ป่วยทั้งสิ้น 100,000 คนทั่วโลก และภายใน 10 ปีข้างหน้าตัวเลขจะสูงขึ้นถึง 100 ล้านคน² สำหรับในประเทศไทยนับถึง 15 พฤศจิกายน 2532 มีผู้ติดเชื้อเอดส์ 11,936 ราย เป็นโรคเอดส์ 31 ราย และมีชีวิตอยู่เพียง 9 ราย³

¹ นิตยชาติ พรหมอยู่, ความรู้เรื่องโรคเอดส์ (กรุงเทพมหานคร: โอเคียนสโตร์, 2530), น. 4.

² อ่างแล้ว, น. 159.

³ ไทยรัฐ, 21 พฤศจิกายน 2532, น. 24.

* การที่โรคเอดส์เป็นโรคที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและเป็นโรคที่เป็นอันตราย ถึงเสียชีวิตทุกราย จึงทำให้ผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อโรคเอดส์เป็นผู้ที่ถูกสังคมรังเกียจ ถูก กีดกันจากสังคม และโดยเหตุที่ในปัจจุบันยังไม่มียาชนิดใดที่จะให้การบำบัดรักษาให้หาย ขาดจากโรคเอดส์ได้ จึงทำให้ผู้ป่วยและผู้ติดเชื้ออยู่ในสภาพรอวันตาย ต้องทนทุกข์ทรมาน และได้รับผลกระทบทางจิตใจเป็นอย่างมาก ผู้ป่วยบางคนจึงพยายามฆ่าตัวตาย ในขณะที่ ผู้ป่วยบางคนพยายามประจานสังคมโดยการพยายามแพร่เชื้อไปยังคนอื่น ๆ ในสังคมอีก ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การปฏิบัติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อโรคเอดส์เป็นเรื่องสำคัญที่มีความ ละเอียดยกอน และควรต้องได้รับการสนใจเป็นพิเศษ *

ในการปฏิบัติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อโรคเอดส์นั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ บุคลากรในวิชาชีพหลายสาขา โดยเฉพาะแพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา และนักสังคม สงเคราะห์ สำหรับนักสังคมสงเคราะห์นั้นนับเป็นนักวิชาชีพที่ได้รับการฝึกฝนมาในด้านการให้ความช่วยเหลือผู้มีปัญหาให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และปัญหาที่กำลัง เผชิญอยู่ได้ นักสังคมสงเคราะห์จึงมีความจำเป็นต่อผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ เพราะเมื่อในปัจจุบันยังไม่มียาชนิดใดที่รักษาผู้เป็นโรคเอดส์ให้หายขาดได้ ดังนั้นการ บำบัดรักษาหรือการช่วยเหลือที่จะให้ใคร่สำหรับผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ ก็คือ การ ให้คำปรึกษาแนะนำให้ผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อโรคเอดส์สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ และยอมรับสภาพได้⁴

โดยเหตุที่การปฏิบัติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อโรคเอดส์นั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับมิติทางสังคมและกฎหมายหลายประการ โดยเฉพาะในประเด็นการจำกัดสิทธิของ ผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ นอกจากนี้ความรู้และความเข้าใจในการป้องกันและการ ปฏิบัติต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย บทบาทและบริการของ นักวิชาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์ในการปฏิบัติต่อผู้ป่วย และผู้ติดเชื้อโรคเอดส์จึงยังไม่เด่นชัด ในขณะที่จำนวนผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ได้

⁴ John Green and Alana McCreaner, Counselling in HIV Infection and AIDS (London: Blackwell Scientific Publications, 1989), p. 18.

เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มว่าจะมีจำนวนมากยิ่งขึ้น หากไม่มีมาตรการควบคุมป้องกันโรคเอดส์อย่างไ้ผลดี ดังนั้น การศึกษามหาบทของนักสังคมสงเคราะห์และบริการทางสังคมสงเคราะห์ต่อผู้ป่วยและญาติเชื้อโรคเอดส์ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจและความพรอมของนักสังคมสงเคราะห์ในประเทศไทย ในการปฏิบัติต่อผู้ป่วยและญาติเชื้อโรคเอดส์จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงบทบาทที่ควรจะเป็นของนักสังคมสงเคราะห์ต่อปัญหาผู้ป่วยและญาติเชื้อโรคเอดส์
2. เพื่อศึกษาถึงบริการทางสังคมสงเคราะห์ที่ควรจะเป็นสำหรับผู้ป่วยและญาติเชื้อโรคเอดส์
3. เพื่อศึกษาถึงความรู้ ความเข้าใจ และความสนใจของนักสังคมสงเคราะห์ต่อปัญหาสังคมอันเนื่องมาจากโรคเอดส์

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้จะศึกษาทัศนะของนักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพที่ทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์และเป็นนักสังคมสงเคราะห์ทั่วไป รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านโรคเอดส์ในประเทศไทย คือ แพทย์ที่ทำการตรวจรักษาผู้ป่วยและญาติเชื้อโรคเอดส์ต่อบทบาทและบริการทางสังคมสงเคราะห์ที่ควรจะมีขึ้นในอนาคตสำหรับผู้ป่วยโรคเอดส์

1.4 นิยามศัพท์

ในการวิจัยเรื่องนี้ ได้กำหนดความหมายของตัวแปรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

นักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพ	หมายถึง "บุคคลที่ทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ผ่านการศึกษาและฝึกฝนด้านสังคมสงเคราะห์มาโดยตรง"
--------------------------	---

บริการสังคมสงเคราะห์	หมายถึง "การให้บริการทางสังคมที่นักสังคมสงเคราะห์จัดขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้มารับบริการได้รับสวัสดิการทางสังคมสอดคล้องกับความต้องการ โดยที่นักสังคมสงเคราะห์จะต้องใช้วิธีการและการดำเนินงานทางสังคมสงเคราะห์ให้เกิดประโยชน์ในการให้บริการแก่ผู้มารับบริการหรือกลุ่มเป้าหมายอย่างเพียงพอ"
โรคเอดส์	หมายถึง "โรคที่เกิดจากภูมิคุ้มกันโรคของร่างกายบกพร่องหรือลดต่ำลงทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ที่เป็นอันตรายถึงชีวิตได้เร็วกว่าปกติ"
การติดเชื้อโรคเอดส์	หมายถึง การติดเชื้อไวรัสเอดส์ มีชื่อว่า Human Immunodeficiency Virus-HIV ซึ่งมีความสัมพันธ์กับโรคเอดส์ แต่ไม่จำเป็นที่ผู้รับเชื้อไวรัสแล้วจะเป็นโรคเอดส์เสมอไป ซึ่งปัจจุบันคนที่ติดเชื้อมีจำนวนมากกว่าผู้เป็นโรคเอดส์

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ นักสังคมสงเคราะห์ตระหนักถึงบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ต่อปัญหาผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อโรคเอดส์
2. เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดเตรียมและวางแผนการจัดบริการทางสังคมสงเคราะห์ต่อผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อโรคเอดส์